האיש מקדש פרק שני קידושין

מסורת הש"ס

א) [כ"ק עב. ב"מ כב: סנהדרין מ:], ב) [נכמ"ר טוסף: דרכן], ג) כ"ק סח: ע. כ"מ ז., ד) לעיל יג., ה) [נכמ"ר טוסף: מקודשת], ו) [נדפר"ר (כלן ונכמוך): לאחד. ונדל"ל אחד מהכנים וכו' אחד מן הכנים], ז) [נ"ל שלם. ומרן רש"ן], ח) [נרש"י שנכ"ר טוסף: אלא הפקר], ט) [נכוחות יב ע"ב], י) [ינמות קיז ע"א], כ) [נרש"י שנכ"ר: הא. ומנמ"ן], ל) [נ"ל"ה ע"ב. ונדל"ל מי. (רש"ש)], מ) [לפניה ג, ומי' לעיל מה ע"ב], נ) [נכוחות כטו], ס) [נדה ל:], ע) [נ"לח ס"ס. (רש"ש)], פ) [כ"מ מנ. ע"ש תוס' ד"ה ה"נ ר"מ], צ) [נ"ל נרכנן. (רש"ש)], ק) [ע"ז סב.], ר) [ינמות קיז ע"א], ש) [מקנ ד"ל אנל אנ"ומות נמעמה. (הר"ש מדעמיוול, ע"ש)], ת) [נ"ל לאמר. (רש"ש)], א) [נכוחות יב ע"ב], ב) [וכ"ה נרש"ש. וכ"ה נרש"י כ"מ כנ: ומנהדרין מ.].

גליון הש"ס

תוס' ד"ה ביע"ל וכו' בסה"ד הילכתא ברבנן סבוראי. עי' יומות לט ע"א תד"ה אע"נ: ד"ה הסקרס וכו' ח"ס לבתחלה. ע' ע"ז ד' סב ע"א תוס' ד"ה נמלא:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה יע"ל קנ"ס וכו' אוכל נגיעות להכעיס כפ' זה טורב):

מוסף תוספות

א. ועוד אומר ר"ת אפשר להיות דלא השיב אין מסורין לביאה אלא דוקא אחת מבנותיך כדקתני בסמוך אחת מבנותיך לאחד מבני אבל אמר בתך מקודשת לי משמע שפיר גדולה אפי' בלא שידוכין. תוס' הרא"ש. [ולכאורה לפ"ז מתורץ קושית הריב מנחם]. ב. ואע"פ שבכל עדות שהאשה כשירה אין הצרה נאמנת שליחות מיהא כיון דעבדא עבדא כך פרש"י ואין זה שום חידוש כיון שנשאתה שליח והיא נתרצית להיות שלוחה לפה לא תהיה שלוחה אע"פ שנעשית לה צרה. רא"ש. ג. ואני אומר פי' דלא בעי למימר בשקיבלה סתם שלא אמרו לה קבלי בשבילו דשיטא דלא מהני כלום דאטו אם אמר אדם לאשה התקדשי לי בחפץ זה וקיבלה אשה אחרת התפץ בלא צווה תהיה מקודשת וכו' אלא הכי פי' בשקיבלה סתם אמרו לה קבלי בשביל כולנו והיא לא אמרה כן אקבל גם בשבילכם אלא שתקח וקבלה סתם וקס"ל רבינן שקיבלה בסתם ולא אמרה בפירוש איני רוצה לעשות שליחותכם ססתמא בשביל כולם קיבלה ואע"פ שנעשו לה צרות. רא"ש ד. דנמרה ומקניא ליה כדי שתתקדש. רשב"א. ה. והא דנקט רב אפי' בגזל דידה משום דבשדיך מיקדשא טפי בגזל דידה דאיכא למימר מדקיבלה מחלה ליה נקט אפילו. תוס' הרא"ש. ו. אע"פ שהוא שלו דלא קנייה גזלן. ריטב"א: [ד]בגזל אשכחן פלוגתא דתנאי במרובה בשמעתין דצנועין. תוס' הרא"ש. ז. דמשום חומר דעריות היה ראוי להחמיר ולומר דקדושת בגזל מקודשת דעשאוהו כשלו לקדושין. רשב"א: ניחוש לר"ש דאמר סתם גזילה יאוש בעלים. ריטב"א: לפי שהיה ראוי להחמיר ולומר דקדושה בגזל מקודשת אע"ג דלא קני משום גזירה דלאחר יאוש. תוס' הרא"ש.

עין משפט נר מצוה

קלב א מיי' פ"ט מהל' אישות הל"ז טוש"ע אה"ע סי' לז סעי' יט:
קלג ב מיי' שם פ"ה הלכה ג:
קלד ג מיי' שם פ"ד [הל"מ] והל"ב טוש"ע אה"ע סי' לז סעי' מ:
קלה ד מיי' פ"ו מהל' ערכין כל סמג עשין קלב [טוש"ע יו"ד סי' רצח סעי' ז מרמ"ם סי' שנ סעי' ון:

תוס' ר"י הזקן

חמש בנות. נערות או קטנות. אחת מבנותיך לאחד מבני. וכגון שעשאוהו שליח. חמשה ניטין. שהרי אינו יודע איזו נתקדשה למי. לפיכך כל אחת ואחת צריכה גט מכולם ואם מת אחד מהן צריכה כל אחת ואחת גט וצריכה חליצה מאחד מהן דכיון שחלץ לה אחד נפטרה משאר אחין. שהוכרח. בשעת קידושין ומסורין לביאה ולכסוף שכחו איזו קדשה לכל אחד ואחד. יע"ל קג"ם. פימני הלכות הם שנתלקו בהם אביי ורבא. יאוש שלא מדעת באלו מציאות [ב"מ כא. כב], עד זומם פרק (דיני ממונות) [זה בורר סנהדרין כז. א]. לחי העומד באליו פ"ק דעובין [טו. א]. קידושין שאין מסורין לביאה כאן. גילוי דעתא בניגא בהשולח [ניטין לד. א]. מומר אוכל נבלות לתיאבון פרק זה בורר [סנהדרין שם]. **מתני'**. בחמש נשים. והיה בכלכלה שוה פרוטה לכל אחת ואחת. על ידי טולן. בשליחות כולן. **גמ'**. (איתיה) בפומיה**. כלומר השלשה היה מפרש ואומר. והרביעית משום דמספקא ליה לא היה מפרשה. דנ[מ]מניתיתן [לא] שמעינן קידושין המסורין לביאה אי הוי קדושין או לא. **בפירות שביעית**. ואע"ג דאמר רחמנא [ויקרא כה. ז] לאכלה ולא לסחורה, לא אמרינן קדושין שהאשה נקנית מהם בסחורה דמי. אי נמי דלא אמרינן [דלא הוי] קדושין דלאו ממונו הוא אלא כיון שזכה בו ממונו הוא לכל דבר. ומיירי קודם זמן הביעור. מקודשת. דהא אמרינן נכריות מקודשות. בגזל דידה. ולא אמרינן מדקבילתיה אחלתיה. צרה. ואע"ג דאינה נאמנת צרה בחברתה לעדות שהאשה נאמנת. שליחותה מיהא כיון דעבדא עבדא. שבוע. שמיטה. מספקא ליה. אי כאוקימתא דרבא או כאוקימתא דאביי. שאינו שלו. שלא קנה עד שנתראשו הבעלים. שאינו ברשותו. דכתיב [ויקרא כז, יד] כי יקדיש איש את ביתו, מה ביתו ברשותו אף כל ברשותו. והא מדקתני סיפא. מגופא דבריתא מקשי ליה ברישא והדר מקשי ליה ממתניתין.

*לעיל ג, ב. **נראה דנרים בגמ' ונקים רב בפמיה תלת (ד"ו).

האחד חולץ לשתיהן. שהרי אינו יכול לכנוס דילמא פגע באחות זקוקה: **דוקא קטני**. האחד חולץ לשתיהן תחילה והדר יבומי [1]אחת מהשתים אחר חליצת אחיו אבל יבומי אחת מן השתים תחילה אפי' לאחר חליצת אחיו שאין כאן אחות זקוקה לא ליפתרי דכיון דלא חלץ הימיד לשתיהן איכא למיחש בזו שמתיבמת שמא זו היא יבמתו של יחידי נמצא כונסה נושא יבמה לשוק כלומר למי שאין ליבמה ונושא אותה בלא חליצה ומשום הקדמת חליצת אחד מן השנים ליבום של שני לא אילטריך למיתניא דהא דפגיעת אחות זקוקתו מרשה שמעינן: **אחת מבנותיך מקודשת לאחד מבני**. וכגון שעשאוהו שליח: **כל אחת צריכה ס' גיטין**. שאין ידוע איזו נתקדשה ומאיזה מהם נתקדשה לפיכך צריכות גט מכולן: **והילה מאחד מהם**. שמא תרוסת המת היא וכל אחת עומדת בספק זה: **יע"ל קג"ם**. פימני הלכות הן שנחלקו בהם אביי ורבא וכבל מקום הלכה כרבא חוץ מאלו. יאוש שלא מדעת באלו מציאות (ב"מ דף כא:). ועד זומם אביי אמר למפרע הוא נפסל בפרק [זה בורר] (סנהדרין דף מ.). למי העומד מאיליו בפ"ק דעירובין (דף טו.). קידושין שלא נתמקרו בליבה בשמעתין. גילוי דעתא בניגא בהשולח (ניטין דף לד.). מומר אוכל נבלות [6]לתיאבון בפ' [זה בורר] (דף מ.): **ונקיט רב כידיה קלם**. [7]לשלם מהן היה אוחזן בידו לסדרן בסדר גילסתו אבל הרביעית לא היתה מוחזקת בידו לסדרה בגרסת הגמרא: **המקדש בפירות שביעיים מקודשת**. ולא אמרינן לאו ממונו דזוכה בהן [8]ניעבו אלא כיון דזכה בהן ממונו הוא לכל דבר אי נמי דלא תימא לאכלה אמר רחמנא (ויקרא כה) ולא לדבר אחר[9]: **ואפילו בגזל דידה**. ולא אמרינן מדקבילתיה אחלתיה: **ואפילו במקום שנעשית לה צרה**. ואע"פ שבכל עדות שהאשה כשרה לה אין הצרה נאמנת[10] שליחותה מיהא כיון דעבדא עבדא דהא הכא בקידושין הללו הן נעשות צרות ע"י זו שקבלה וקתני [11](היו) נכריות מקודשות: **וגמשביב**. רב נמי דהא ואמתי לא נקט כידיה אלא תנא הא נמי ס"מ דקידושין שאין מסורין לביאה [12]לא הוו קידושין: **מספקא ליה אי כאביי**. דמוקי לה בנכס אחת שקידש שמיהן הא קידש אחת מהן מקודשת ואע"ג דלא פירש אחת שקידש שמיהן הא קידש אחת מהן מקודשת ואע"ג דלא פירש ושמע מינה הוו קידושין ואי כרבא דמוקי בשלא קידש אלא אחת ולהכי אמר רב שמע מינה ממתניתין ארבע דודאי קידושין שלא נמסרו לביאה נמי שמעינן מינה אבל לא היה לו לפרש הי מינייהו שמעת מינה אי הוו קידושין אי לא הוו קידושין: **אמרה לשמעתא**. הא דקא אמרינן לעיל קדשה בגזל אינה מקודשת: **אמר רב כהי**. קא סלקא דעתך אתמוהי אתמה משום דלא סכירא ליה: ופרכינן ואילו רבי יוחנן גופיה מי לא אמר הכי דגזל שכידו אינו ממונו: ממכן יהיב דמי על כרחו של בעל חפץ: **בגזל דידה**. כיון דקבילתיה אחלתיה ולקמן פריך הא רב נמי בגזל דידה קאמר: והא

בסמוך דבגזל דידה מקודשת טפי מבגזל דעלמא[1] וי"ל דהא דמהני גזל דידה עדיף אבל בדלא שדיך אבל בדלא שדיך אדרבה גרע גזל דידה מגזל דעלמא דמצי אמרה אין שקלי ודידי שקלי ורב הוה מיירי בדלא שדיך[2] ות"ת מאי אתא ר' יוחנן לאשמועינן דהא[3] דאמרינן דאינו יכול להקדיש פשיטא דהא אמרינן בכמה משניות ובריתות דגזל אינו נקנה אלא בייאוש כגון הנהיא דאילו מציאות (ב"מ ד' כב.) שטף נהר קוריו עליו ואבניו אם נתייאשו הבעלים הרי אלו שלו משמע הא לא נתייאשו לא וי"ל דמילתיה דרבי יוחנן קא משמע לן דאין הגזל יכול להקדישן לפי שאין ברשותו אבל בגזלן ליכא שום חידוש כדפרישית ות"ת גרב נמי דקתמר לעיל דקידשה בגזל אינה מקודשת מאי אתא לאשמועינן הא מכח משנה שלימה היא דהיכא דלא נתייאשו הבעלים אינו שלו ויש לומר מכל מקום אצטריך מילתיה דרב דאי מכח המשנה הוה אמינא דוקא בממונה הוא דלא קנה אלא ביאוש ליתייהיבו בית דין לשלם אבל לאומרא אע"ג דלא נתייאשו אמרינן אשם קידש אשה מקודשת להצריכה גט[4] לכן אצטריך מילתיה דרב לומר דאינה מקודשת והשתא ניחא שפיר דמתמה גמרא ממילתא דרבי יוחנן והוא

והילכתא בוותיה דאביי ביע"ל קג"ם. מעשה בא לפני ר"ת בנכנו של הר"ר אושעיא הלוי שקידש בת עשיר אחד ואמר בתך מקודשת לי סתמא ולא פירש פלונית בתך ואמר ר"ת דמקודשת ולא מינעיא אם שידך באחת מהם בשם ואח"כ קידשה סתם דאמרינן דהכי קידשה אלא אפי' לא שידך בשם אלא שנתרצו בפה ואמר פלוניתא אתן לך יש לנו לומר דאדעתא דהכי קדים דשאלית ישראל לא יעשו עולה ולא יבכרו כזב[5] ועוד אפי' לא פירש נמי אפי' בפה יש לנו לומר דקידש הגדולה משום דלא יעשה כן במקומנו לתת הצעירה לפני [6]הבכירה[7] והר"ר מנחם מיוני נתלק עליו ואמר דהא הוי נמי כמי שקידש אחת משתי אחיות ואי כדברי ר"ת דהגדולה מקודשת משום דלא יעשה כן במקומנו זה אינו לא לרבא ולא לאביי דהא אפילו לאביי דאמר הוי קידושין לא אמרינן אלא דהצריכה גט אם כן זה נמי צריך ליתן גט ואף ר"ת חזר בו ולא עבד עובדא:

ביע"ל קג"ם. למ"ד פירש הקונטרס למי העומד מאיליו ור"ת מפרש דהלמ"ד הייגו [8]ימי לידה שאינה רואה בהן שאין עוליס לספירת זיבתה ובני נרבונה מפרשים הלמ"ד הייגו פלוגתא דפ' כל שעה (פסחים דף כה:) [9]לא אפשר ולא קמכוין דהלכה כאביי ומכל מקום לא החכר יע"ל קג"ס אלא על יאוש שלא מדעת ועד זומם ות"ת אמאי לא תשיב נמי פשע בה ואיאלת לאנס ומתה כדרכה אביי משמיה דרבה אמר חייב ורבא משמיה דרבה אמר פטור (כ"מ דף לו:) והלכה כאביי דהא מסקינן (שם דף מב.) והלכתא תחילה בפשיעה וסופו באונס חייב כדפר"ח ובספרים לא כתוב והלכתא בהך שמעתא אבל כתב בה"ג וגם כתוב בספרים גבי המפקיד מעות אצל חבירו [10]בעובדא דצריכא דאורכני וגראה לפרש דלכך לא נכתבה בכללא דיע"ל קג"ס דלאחר כך נפסקה הך [11]הילכתא [12]כרבנן סבוראי: **המקדש בפירות** שביעית מקודשת. פירש בקונטרס ולא אמרינן לאו ממונו הוא לקדש בו את האשה כיון דלא בא אלא מעשה זכיה כיון דזכה בו ממונו הוא לכל דבר אי נמי יש לפרש דאע"ג דאסור לקנות מהם חפץ כדכתיב [13]לאכלה ולא לסחורה [14]ה"מ לכתחילה אבל בדיעבד המקח קיים וכן גבי אשה בדיעבד מקודשת וכן משמע לקמן במתניתין (דף ט:) דקתני מכרן וקידש בדמיהן מקודשת:

ואפילו במקום שנעשית [1]לה צרה[2]. דנהי נמי דצרתה אינה נאמנת לומר מת בעלה דילמא מקנלקא לה[3] הני מילי עדות אלא מעשה אבל [4]עדות במעשה נאמנת אי נמי י"ל דהמידוש הוי מהא דאמר אשה נעשית שליח לחבירתה אפי' היכא דקיבלה הקידושין מסתמא[5]:

והוא [6]לא אמר והא אמר רבי יוחנן גזל בו'. תימה מאי מתמה גמרא דלמא לא אמר ר' יוחנן מילתיה אלא בגזל דאחרים אבל בגזל דידה פליג עליה דבר דאמר דאינה מקודשת דהא שמעינן הכי מילי בדשדיך אבל בדלא שדיך דילמא יכול להקדיש פשיטא דהא אמרינן בכמה משניות ובריתות דגזל אינו נקנה אלא בייאוש כגון ההיא דאילו מציאות (ב"מ ד' כב.) שטף נהר קוריו עליו ואבניו אם נתייאשו הבעלים הרי אלו שלו משמע הא לא נתייאשו לא וי"ל דמילתיה דרבי יוחנן קא משמע לן דאין הגזל יכול להקדישן לפי שאין ברשותו אבל בגזלן ליכא שום חידוש כדפרישית ות"ת גרב נמי דקתמר לעיל דקידשה בגזל אינה מקודשת מאי אתא לאשמועינן הא מכח משנה שלימה היא דהיכא דלא נתייאשו הבעלים אינו שלו ויש לומר מכל מקום אצטריך מילתיה דרב דאי מכח המשנה הוה אמינא דוקא בממונה הוא דלא קנה אלא ביאוש ליתייהיבו בית דין לשלם אבל לאומרא אע"ג דלא נתייאשו אמרינן אשם קידש אשה מקודשת להצריכה גט[7] לכן אצטריך מילתיה דרב לומר דאינה מקודשת והשתא ניחא שפיר דמתמה גמרא ממילתא דרבי יוחנן והוא

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com